

บทสรุป

รัฐธรรมนูญคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

แต่จนถึงตอนนี้คนไทยยังไม่มีเสรีภาพดังกล่าวอย่างแท้จริง...ถ้าคุณใช้เสรีภาพนั้น คุณจะถูกดำเนินคดี

ไม่ใช่เรื่องง่าย แต่มีราคาที่คุณต้องจ่าย

— วัฒนา เมืองสุข, นักการเมืองพรรคฝ่ายค้าน, กรุงเทพฯ, ตุลาคม 2560

การกล้าแสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องเสี่ยงอันตราย

— สิริวิชัย เสรีวิวัฒน์, นักเคลื่อนไหวฝ่ายประชาธิปไตย, กรุงเทพฯ, ตุลาคม 2561

ในช่วงทศวรรษ 1990 ประเทศไทยมีชื่อเสียงในฐานะเป็นประเทศประชาธิปไตยใหม่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

มีการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงออก แต่ปัจจุบันไม่ได้เป็นเช่นนั้นอีก ห้าปีหลังการทำรัฐประหารในปี 2557

รัฐบาลทำการปราบปรามอย่างเข้มข้นต่อผู้ที่ถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองพรรคฝ่ายค้าน

นักเคลื่อนไหวที่เรียกร้องให้ระบอบประชาธิปไตยกลับคืนมา หรือผู้วิจารณ์ระบอบปกครองของทหารในอินเทอร์เน็ต

มีตั้งแต่การบังคับให้เข้ารับ “การปรับทัศนคติ” เป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์ สำหรับผู้ต่อต้านการทำรัฐประหาร

รัฐบาลทหารในนามคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ดำเนินการข่มขู่และปิดปากฝ่ายตรงข้าม โดยการดำเนินคดีอาญา

การฟ้องคดีอย่างมิชอบ การสั่งปิดสถานีโทรทัศน์ วิทยุ และรายการทางอินเทอร์เน็ตโดยพลการ และการเซ็นเซอร์สื่อออนไลน์

ได้มีการเลือกตั้งรัฐบาลพลเรือนชุดใหม่ ซึ่งเป็นพลเรือนเฉพาะในนาม เมื่อเดือนมีนาคม 2562

ซึ่งควรทำให้เกิดความหวังต่อการปฏิรูปในทุกด้าน แต่ในทางตรงข้าม

ได้เกิดการโกงเลือกตั้งเกิดขึ้นมาเพื่อประกันการสืบทอดอำนาจของรัฐบาลทหารของนายกรัฐมนตรีนายพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

ซึ่งที่ผ่านมาไม่ได้แสดงท่าทีผ่อนคลายการควบคุมอย่างเข้มงวดและต่อเนื่องต่อเสรีภาพในการแสดงออกเลย

จากข้อมูลที่รวบรวมโดยไอลอร์ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนพบว่า มีบุคคลอย่างน้อย 929 คนที่ถูกทางการเรียกตัวให้เข้ารับ

“การปรับทัศนคติ” นับแต่มีการทำรัฐประหาร ส่วนคนอื่นที่ถูกมองว่ามีปัญหาที่ถูกข่มขู่ คุกคาม และติดตามตัว

หากการข่มขู่ใช้ไม่ได้ผล รัฐบาลทหารก็จะใช้ทั้งกฎหมายอาญา และคำสั่งที่ประกาศใช้โดยอำนาจตามกฎหมายการศึกษา

และอำนาจตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2557 เพื่อจับกุม ควบคุมตัว และดำเนินคดีกับผู้วิพากษ์วิจารณ์โดยพลการ

เราจะเห็นจุดขึ้นของรัฐบาลอย่างชัดเจน ในวันที่ 10 กันยายน 2558 นายกรัฐมนตรีนายพลเอกประยุทธ์บอกกับสื่อมวลชนว่า

เขาไม่สามารถทนเสียงวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้ “ถ้าไม่เช็ดก็ติดคุกไปเรื่อย ๆ
ผิดอีกก็ติดอีก...เดียวเอาพลาสติกปิดปากเลย”

การดำเนินคดีข้อหาข้อหาของปลุกปั่น ซึ่งเป็นกฎหมายที่ไม่ค่อยมีการใช้ก่อนการทำรัฐประหาร
แต่กลับเพิ่มขึ้นมากมายหลังจากนั้น เรียกว่าการวิจารณ์ระบอบทหารหรือรัฐบาลทหารแทบทุกครั้ง
กลายเป็นมูลเหตุนำไปสู่การดำเนินคดีในข้อหานี้ ทางการได้ตั้งข้อหาของปลุกปั่นกับนักเคลื่อนไหวที่วิจารณ์การทำรัฐประหาร
และผู้ที่เกี่ยวข้องการเลือกตั้ง ทนายความที่ให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายกับผู้ประท้วงอย่างสงบ
แอดมินที่ดูแลเฟซบุ๊กที่สร้างขึ้นเพื่อสื่อสาร และนักการเมืองพรรคฝ่ายค้านที่วิจารณ์การทำงานของคสช.
ดังที่คนซึ่งถูกดำเนินคดีคนหนึ่งกล่าวว่า “จะพูดอะไรต่อต้านคสช. ก็กลายเป็นต้องถูกข้อหาของปลุกปั่นไปหมด”

ข้อหาหมิ่นประมาททางอาญาและ “การเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จ” ได้ถูกใช้กับบุคคลที่วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลทหาร
หรือกล่าวหาว่ามีการทุจริต ภาคเอกชนก็ดำเนินการแบบเดียวกับทางการ
โดยใช้กฎหมายหมิ่นประมาททางอาญาอย่างเข้มข้นยิ่งขึ้น เพื่อดำเนินคดีกับคนงานและนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
ที่พยายามร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิด้านแรงงานหรือการปฏิบัติมิชอบในอุตสาหกรรมของเอกชน

ในทำนองเดียวกัน การดำเนินคดีตามกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพที่ให้อำนาจอย่างกว้างขวาง
และห้ามการดูหมิ่นสถาบันพระมหากษัตริย์ เพิ่มขึ้นอย่างมากภายใต้รัฐบาลทหาร
เช่นเดียวกับคำพิพากษาของศาลเพื่อลงโทษในความผิดเหล่านี้ ระหว่างปี 2557 ถึงเมษายน 2561
ทางการไทยจับกุมผู้ต้องหาอย่างน้อย 105 คนในคดีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ
ส่วนใหญ่เนื่องจากโพสต์หรือแชร์ความเห็นที่วิจารณ์สถาบันพระมหากษัตริย์ทางอินเทอร์เน็ต
บางคนที่ถูกดำเนินคดีในข้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพเนื่องจากการโพสต์เฟซบุ๊ก ถูกศาลลงโทษจำคุกหลายสิบปี

ผู้ประท้วงอย่างสงบยังถูกจับกุม คุกคาม และถูกดำเนินคดีอาญา ทันทีภายหลังรัฐประหาร
รัฐบาลทหารออกคำสั่งห้ามการชุมนุมทางการเมืองของบุคคลกว่าห้าคนขึ้นไป ซึ่งยังคงมีผลบังคับใช้จนกระทั่งเดือนธันวาคม
2561 ผู้ประท้วงอย่างสงบหลายร้อยคนถูกจับกุมและถูกดำเนินคดีเนื่องจากฝ่าฝืนคำสั่งห้ามชุมนุม
บางส่วนถูกดำเนินคดีในข้อหาฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ข้อหาของปลุกปั่น
และข้อหาตามกฎหมายอาญาอื่น ๆ

ตามคำสั่งที่ประกาศโดยคสช. สามวันภายหลังรัฐประหาร ผู้ที่ถูกดำเนินคดีในข้อหาข้อหาของปลุกปั่น
หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ หรือฝ่าฝืนคำสั่งของรัฐบาลทหาร จะต้องเข้ารับการพิจารณาในศาลทหาร

“การกล้าแสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องเสียงอันตราย” 2

แทนที่จะเป็นศาลอาญาของพลเรือน “การขึ้นศาลทหารเป็นเรื่องเหนือจินตนาการมาก” สมบัติ บุญงามอนงค์ นักเคลื่อนไหวฝ่ายประชาธิปไตยกล่าว “ไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่าพลเรือนต้องขึ้นศาลทหาร อย่าว่าแต่นักเคลื่อนไหวเลย”

ในวันที่ 12 กันยายน 2559 คสช.ออกคำสั่งให้โอนคดีเหล่านั้นเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาลพลเรือน กรณีที่เป็นความผิดที่เกิดขึ้นภายหลัง แต่ยังคงมีพลเรือนจำนวนมากที่ต้องเข้ารับการพิจารณาในศาลทหาร เนื่องจากถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดก่อนที่คำสั่งนี้จะมีผลบังคับใช้ จนกระทั่งเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2562 หรือกว่าห้าปีภายหลังรัฐประหาร ประยุทธ์จึงสั่งให้ยุติการฟ้องคดีต่อพลเรือนในศาลทหารทั้งหมด และให้โอนคดีที่เหลืออยู่ทั้งหมดเข้าสู่การพิจารณาของศาลพลเรือน ส่วนผู้ที่ถูกศาลทหารพิพากษาว่ามีความผิดแล้ว ไม่สามารถอุทธรณ์คำตัดสินได้

การดำเนินคดีกับผู้วิจารณ์รัฐประหารและกองทัพ

เป้าหมายหลักของการปราบปรามได้แก่ ผู้ซึ่งวิจารณ์อย่างเปิดเผยต่อการทำรัฐประหาร กองทัพ หรือนายกรัฐมนตรีประยุทธ์ ประวิตร โรจนพฤกษ์ ซึ่งได้ออกมาวิจารณ์รัฐบาลทหารอย่างเปิดเผยทันทีภายหลังรัฐประหาร ถูกเรียกตัวให้เข้ารับ “การปรับทัศนคติ” โดยกองทัพถึงสองครั้ง ในครั้งที่สอง ทางทหารได้สอบปากคำเขาเป็นเวลาหกชั่วโมง ก่อนจะมีชายนอกเครื่องแบบหลายคนซึ่งสวมหน้ากากปกปิดใบหน้า เอาผ้าปิดตาเขา นำตัวขึ้นรถตู้ และขับออกไปยังสถานที่แห่งหนึ่งซึ่งไม่ทราบว่าเป็นที่ใด เขาถูกควบคุมตัวที่นั่นเป็นเวลาสองวัน เมื่อเขายังคงพูดวิจารณ์ต่อไป เขาจึงถูกดำเนินคดีในข้อหาขูยงปลุกปั่นหลายกรรมด้วยกัน และข้อหาโพสต์ข้อมูลอันเป็นเท็จ ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ ทนายความบอกเขาว่าเขาอาจติดคุกนานถึง 34 ปี

สมบัติ บุญงามอนงค์ ซึ่งเป็นนักเคลื่อนไหวได้ขังขังคำสั่งเรียกตัวให้เข้ารับ “การปรับทัศนคติ” ภายหลังรัฐประหาร โดยเขายังคงใช้โซเชียลมีเดียวิจารณ์รัฐประหาร และกระตุ้นให้ประชาชนรวมตัวกันและชูสามนิ้ว แบบในภาพยนตร์ **The Hunger Games** เพื่อต่อต้านการทำรัฐประหาร ผ่านไปอีก 11 วัน

เขาถูกจับและควบคุมตัวในสถานที่แห่งหนึ่งซึ่งไม่ทราบว่าเป็นที่ใดเป็นเวลาเก้าวัน ก่อนจะถูกส่งตัวให้กับตำรวจ และถูกดำเนินคดีในข้อหาขูยงปลุกปั่น ซึ่งมีโทษจำคุกสูงสุด 14 ปี ในวันที่ 3 มิถุนายน 2557 คสช.ประกาศว่าการชุมนุมของบุคคลที่รวมตัวกันเพื่อขูยงปลุกปั่นสามนิ้ว อาจเป็นเหตุนำไปสู่การจับกุมได้

คนที่แสดงความเห็นในเชิงล้อเลียนเสียดสีก็ถูกคุกคามเช่นเดียวกัน ในเดือนเมษายน 2559 ตำรวจจับกุมผู้ต้องสงสัยแปดคน ฐานเกี่ยวข้องกับการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลผ่านเฟซบุ๊กล้อเลียน “เรารัก พล.อ.ประยุทธ์” ทั้งแปดคนถูกดำเนินคดีในข้อหาขูยงปลุกปั่น และฝ่าฝืนพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์

“ไม่โอเคเลยที่รัฐบาลดำเนินคดีกับผมจากการล้อเลียนบุคคลสาธารณะ” ธนวรรธน์ บูรณศิริ
แอดมินของเฟซบุ๊กเพจซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ที่ถูกควบคุมตัวและถูกดำเนินคดีกล่าว “บุคคลสาธารณะถูกล้อเลียนตลอดเวลา
ทำไมผมต้องติดคุกด้วย? เพียงเพราะว่าผมเป็นแอดมิน [เฟซบุ๊ก] หรือ? ในฐานะพลเมืองคนหนึ่ง
ผมควรมีสิทธิวิจารณ์ผู้นำประเทศ”

คนที่วิจารณ์การปฏิบัติมิชอบของกองทัพถูกดำเนินคดีอาญาเช่นกัน นริศราวัลต์ แก้วนพรัตน์
ถูกดำเนินคดีในข้อหาหมิ่นประมาททางอาญา และฝ่าฝืนพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์
จากการโพสต์ในโซเชียลมีเดียเรียกร้องความยุติธรรมให้น้ำชาของตนเอง ซึ่งเป็นทหารเกณฑ์ที่ถูกซ้อมจนเสียชีวิตในค่ายทหาร
อิสมาแอ เต๊ะ นักปกป้องสิทธิมนุษยชนถูกดำเนินคดีหมิ่นประมาททางอาญา
เพียงเพราะให้ข้อมูลกับไทยพีบีเอสว่าเขาถูกซ้อมทรมาน โดยทหาร

การดำเนินคดีกับนักการเมืองพรรคฝ่ายค้าน

การปราบปรามนักการเมืองพรรคฝ่ายค้านเริ่มขึ้นทันทีภายหลังรัฐประหาร
โดยบรรดารัฐมนตรีเกือบทุกคนภายใต้รัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตรและพรรคเพื่อไทย ถูกเรียกตัวให้เข้ารับ “การปรับทัศนคติ”
พิชัย นริพทะพันธุ์ อดีตรัฐมนตรีกระทรวงพลังงานต้องเข้ารับ “การปรับทัศนคติ” หลายครั้งในช่วง 18
เดือนแรกภายใต้รัฐบาลทหาร มีอยู่ครั้งหนึ่งที่เขาถูกควบคุมตัวในบ้านร้าง ซึ่งชัดเจนว่าเป็นความพยายามข่มขู่ให้เขาหวาดกลัว
เมื่อเขายังคงวิพากษ์วิจารณ์เศรษฐกิจไทยและประเด็นปัญหาที่กระทบต่อสาธารณะอื่น ๆ ต่อไป
เขาก็ถูกเรียกตัวให้เข้ารับทราบข้อกล่าวหาฐานเผยแพร่ข้อมูลเท็จเกี่ยวกับเศรษฐกิจ
ถือเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งยังคงเป็นคดีที่มีการสอบสวนอยู่จนปัจจุบัน

นักการเมืองพรรคเพื่อไทยหลายคนถูกดำเนินคดี เนื่องจากวิจารณ์รัฐบาลทหารอย่างสงบ ในเดือนเมษายน 2560
ตำรวจดำเนินคดีกับสุณิสา เลิศภควัต โฆษกพรรคในข้อหาขูข่มขู่ปลุกปั่น
และฝ่าฝืนพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ สืบเนื่องจากการโพสต์ข้อความวิจารณ์รัฐบาลทหาร
ในเดือนพฤษภาคม 2561 ตำรวจดำเนินคดีกับวัฒนา เมืองสุข จาตุรนต์ ฉายแสง และชูศักดิ์ ศิรินิล
นักการเมืองพรรคเพื่อไทย ในข้อหาขูข่มขู่ปลุกปั่น และฝ่าฝืนคำสั่งห้ามชุมนุมทางการเมือง
ภายหลังพรรคเพื่อไทยจัดแถลงข่าวประเมินการทำงานของรัฐบาลทหาร ในช่วงสี่ปีนับแต่มีการทำรัฐประหาร

ธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ นักธุรกิจยักษ์ใหญ่ถูกดำเนินคดีอาญา เพียงไม่กี่เดือนหลังเขาตั้งพรรคการเมืองใหม่ขึ้นมา ในเดือนมีนาคม
2561 ข้อหาแรกเกี่ยวข้องกับการจัดเฟซบุ๊กไลฟ์ร่วมกับพรรคอนาคตใหม่ของเขาในวันที่ 29 มิถุนายน

“การกล้าแสดงความเห็นเป็นเรื่องเสียงอันตราย” 4

ซึ่งตำรวจอ้างว่าเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ ทางการยังงูจะฟ้องคดีอาญากับเขา
เนื่องจากการให้ความเห็นวิจารณ์รัฐบาลทหาร ระหว่างที่เขาเดินทางไปต่างประเทศ

หลังจากพรรคของเขาได้รับคะแนนอย่างท่วมท้นการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562

ตำรวจแจ้งข้อหาใหม่กับเขาเกี่ยวข้องกับกรให้ความเห็นเมื่อปี 2558 เพื่อสนับสนุนนักศึกษาที่ทำการประท้วง
นับแต่การเลือกตั้งเมื่อเดือนมีนาคม สมาชิกพรรคคนาคัดใหม่หลายคนได้ถูกเรียกตัวให้เข้ารับทราบข้อหาอาญา

การดำเนินคดีกับนักเคลื่อนไหวฝ่ายประชาธิปไตย

นักเคลื่อนไหวเริ่มประท้วงอย่างสงบเพื่อต่อต้านรัฐประหาร

และเรียกร้องประชาธิปไตยไม่กี่สัปดาห์หลังการยึดอำนาจของรัฐบาลทหาร

ทั้งผู้จัดและผู้เข้าร่วมการประท้วงหลายครั้งถูกจับและดำเนินคดี

ในข้อหาฝ่าฝืนคำสั่งห้ามชุมนุมทางการเมืองของบุคคลกว่าห้าคน เมื่อการประท้วงยังเกิดขึ้นต่อไป

ตำรวจจึงเพิ่มข้อหาใหม่ต่อผู้จัด โดยนักศึกษา 14

คนถูกดำเนินคดีเนื่องจากจัดการประท้วงที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2558

เพราะเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งห้ามชุมนุมทางการเมือง รวมทั้งข้อหาขูขงปลุกปั่น “พวกเขาเพิ่มแรงกดดันขึ้นทุกครั้ง” ริงลิมันด์

โรม นักเคลื่อนไหวฝ่ายประชาธิปไตยกล่าว “พวกเขาเพิ่มข้อหาหนักขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อต้องการหยุดเรา แต่เราไม่ยอมหยุด”

เมื่อรัฐบาลทหารประกาศจัดการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญที่จัดทำโดยคสช.เมื่อปี 2559

คสช.ก็ได้ออกกฎหมายเอาผิดทางอาญาต่อการวิพากษ์วิจารณ์การออกเสียงประชามติ

จากข้อมูลของศูนย์ข้อมูลกฎหมายและคดีเสรีภาพของไอลอร์พบว่า มีผู้ถูกจับหรือถูกดำเนินคดีอย่างน้อย 64 คน

ในข้อหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ เนื่องจากวิจารณ์ร่างรัฐธรรมนูญ

หรือกระตุ้นให้คนไปออกเสียง “ไม่รับรอง” ในการทำประชามติเมื่อเดือนสิงหาคม 2559 และมีผู้ถูกดำเนินคดีอย่างน้อย

131 คนเนื่องจากฝ่าฝืนคำสั่งของรัฐบาลทหาร ได้แก่ คำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 และกฎหมายอื่น ๆ

เกี่ยวกับการเข้าร่วมในกิจกรรมเนื่องจากการออกเสียงประชามติ

เมื่อรัฐบาลทหารเลื่อนการเลือกตั้งซึ่งสัญญาว่าจะจัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน 2561

กลุ่มนักเคลื่อนไหวจึงเริ่มจัดประท้วงเพื่อเรียกร้องการเลือกตั้ง ตำรวจตอบโต้ด้วยการจับกุมและดำเนินคดีอาญา

หลังการประท้วงเรียกร้องประชาธิปไตยหลายครั้งระหว่างเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม 2561

ผู้จัดการประท้วงถูกดำเนินคดีหลายข้อหา รวมทั้งข้อหาขูขงปลุกปั่น และจัดการชุมนุมทางการเมือง

และฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พระราชบัญญัติจราจรทางบก และมาตรา 215 และ 216

ของประมวลกฎหมายอาญา “เราเรียกรื่องการเลือกตั้ง และถูกดำเนินคดีในข้อหาข้อหาของปลุกปั่น” ณีฎฐา มัทธนา หนึ่งในแกนนำผู้ประท้วงกล่าว

กว่า 100 คนถูกดำเนินคดีเนื่องจากฝ่าฝืนคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 หรือพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ จากการเข้าร่วมการประท้วง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน ซึ่งเพิ่งแต่ไปสังเกตการณ์การชุมนุม แม้ศาลบางแห่งจะยกฟ้องข้อหาฝ่าฝืนคำสั่งของรัฐบาลทหารที่ควบคุมการชุมนุมทางการเมือง เนื่องจากมีการยกเลิกคำสั่งดังกล่าวเมื่อเดือนธันวาคม 2561 แต่บางศาลก็ไม่ได้ยกฟ้องคดี

การดำเนินคดีข้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ

หลังจากยึดอำนาจ นายกรัฐมนตรีประยุทธ์กำหนดให้การฟ้องคดีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ เป็นวาระเร่งด่วนของรัฐบาล ส่งผลให้มีการดำเนินคดีกับบุคคลกว่า 100 คนจากการละเมิดกฎหมายนี้ ในระหว่างสี่ปีแรกของรัฐบาลทหาร ในเวลาเดียวกัน มีการตีความฐานความผิดหมิ่นพระบรมเดชานุภาพอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้ในเดือนธันวาคม 2558 ชายคนหนึ่งถูกดำเนินคดีในข้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ เนื่องจากแสดงความเห็นเสียดสีสุนัขทรงเลี้ยง และในเดือนตุลาคม 2560 นักประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงถูกเรียกตัวให้ไปรับทราบข้อกล่าวหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ เนื่องจากแสดงความเห็นในชั้นเรียนเมื่อปี 2557 เกี่ยวกับสงครามยุทธหัตถีเมื่อ 500 กว่าปีก่อน

ผู้แจ้งความร้องทุกข์ไม่ได้เป็นสมาชิกในราชวงศ์เอง แต่มักเป็นเจ้าหน้าที่รัฐบาลหรือกองทัพ ซึ่งเห็นว่าการแสดงความเห็นหรือการปฏิบัติของบุคคล เป็นการดูหมิ่นองค์พระมหากษัตริย์ ตามแนวปฏิบัติใหม่ที่ประกาศใช้เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2561 สำนักงานอัยการสูงสุดจะเป็นผู้วินิจฉัยในขั้นสุดท้ายว่า จะมีการสั่งฟ้องคดีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพหรือไม่

พัฒน์นรี ชาญกิจ แม่ของสิริวิษณุ เสริวิวัฒน์ นักเคลื่อนไหวฝ่ายประชาธิปไตย ถูกดำเนินคดีในข้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ เนื่องจากได้เขียนตอบในลักษณะกลาง ๆ ต่อความเห็นของนักเคลื่อนไหวอีกคน ซึ่งถูกมองว่าละเมิดกฎหมาย “ดิฉันเพียงแต่อยากยุติการสนทนากัน ไม่ได้ต้องการแสดงความเห็นแต่อย่างใด” เธอกล่าว “ดิฉันเพียงแต่อยากจะยุติการสนทนาด้วยการใช้ถ้อยคำกลาง ๆ” หากศาลตัดสินว่ามีความผิด เธออาจได้รับโทษจำคุกสูงถึง 15 ปี

จตุภัทร์ บุญภัทรรักษา หรือ โม่ นักเคลื่อนไหวฝ่ายประชาธิปไตยถูกศาลตัดสินจำคุกห้าปีเมื่อเดือนสิงหาคม 2560 จากการโพสต์ข่าวของบีบีซีไทยในหน้าเฟซบุ๊กของเขา ซึ่งเป็นพระราชประวัติของพระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ของไทย กล่าวคือ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือที่เรียกว่า ร.10

“การกล้าแสดงความเห็นเป็นเรื่องเสียงอันตราย” 6

มีการลดโทษลงกึ่งหนึ่งเหลือ 2.5 ปีเนื่องจากเขาได้รับสารภาพตามข้อกล่าวหา ผู้แจ้งความคดีนี้คือเจ้าหน้าที่ทหารจากหน่วยงานกองทัพ ซึ่งเคยจับกุมเขาหลายครั้ง ระหว่างที่เขาทำการประท้วงและจัดกิจกรรมอย่างสงบในที่สาธารณะ เพื่อเรียกร้องให้ฟื้นฟูรัฐบาลของพลเรือน

ภายใต้รัชกาลใหม่ของ ร.10 ทหารได้ถอนฟ้องคดีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพหลายคดี และลดการใช้กฎหมายนี้ลงอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ผู้วิพากษ์วิจารณ์สถาบันฯ ยังคงถูกดำเนินคดีด้วยกฎหมายอื่น และกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพยังคงมีอยู่และสามารถนำมาใช้เพื่อเป้าหมายทางการเมืองได้อีกในอนาคต

ความกลัวและการเซ็นเซอร์ตัวเอง

“คนกลัวการคุกคามของเจ้าหน้าที่ เวลาไปตามที่บ้าน เวลาไปคุกคามครอบครัวและดำเนินคดีกับเขา” ฉัญฐา มหัทธนา นักเคลื่อนไหวกล่าว

แม้หลายคนยังคงกล้าแสดงออกทั้งที่มีความเสี่ยง แต่ก็มีต้นทุนสูงมาก

โดยนักเคลื่อนไหวและนักการเมืองบางคนถูกดำเนินคดีถึงแปดข้อหาหรือกว่านั้น เช่น พันธุ์ศักดิ์ ศรีเทพ

นักเคลื่อนไหวซึ่งถูกดำเนินคดีซ้ำแล้วซ้ำอีกเนื่องจากการประท้วงกล่าวว่า “พื้นที่การแสดงออกในสังคมถูกกดขี่อย่างมาก

นักเคลื่อนไหวถูกจับและดำเนินคดีซ้ำแล้วซ้ำอีก จนถึงขั้นที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา

พวกเขาจึงต้องคิดถึงผลที่จะเกิดขึ้น ก่อนจะเข้าร่วมปฏิบัติการใด ๆ”

หลายคนเลือกจะเซ็นเซอร์ตัวเอง “สำหรับคนจำนวนมากในสังคม อาจมีคนไม่เห็นด้วยกับการปกครองของทหารจำนวนมาก แต่พวกเขาก็ไม่ได้ปฏิบัติการใด ๆ” พันธุ์ศักดิ์กล่าว “พวกเขาได้แต่ให้กำลังใจเรา แต่ก็กลัวการตอบโต้ จนไม่กล้าทำอะไรด้วยตนเอง”

ส่วนคนที่ยังแสดงความเห็นต่อไปก็ต้องระมัดระวังตัว ประวิตร โรจนพฤกษ์

นักข่าวซึ่งถูกดำเนินคดีหลายข้อหาเนื่องจากการโพสต์ความเห็นในโซเชียลมีเดียบอกกับฮิวแมนไรท์วอตช์ว่า

“คนที่ใช้ชื่อจริงในการเล่นโซเชียลมีเดีย รู้สึกเสี่ยงภัยมากขึ้น เป็นบรรยากาศที่น่าหวาดกลัว

ผมเองก็ต้องระวังสิ่งที่พูดเนื่องจากยังมีคดีขงปลุกปั่นอยู่”

สื่อมวลชนของไทยก็เลือกที่จะเซ็นเซอร์ตัวเองเมื่อต้องเผชิญกับการปราบปราม ประวิตร โรจนพฤกษ์กล่าวว่า

“คุณไม่สามารถทำหน้าที่ผู้สื่อข่าวได้หากไม่คำนึงถึงกฎหมายที่ควบคุมเสรีภาพสื่อ”

****

ภายหลังการเลือกตั้งในเดือนมีนาคม 2562 ซึ่งมีการประกาศผลเมื่อเดือนพฤษภาคมนี้เอง รัฐบาลทหารของไทยก็ถูกทดแทนด้วยรัฐบาลพลเรือน ซึ่งความจริงเกิดจากการแต่งตั้งของทหาร นายกรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้ทำการรัฐประหารและหัวหน้าคณะรัฐประหาร ยังคงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป ก่อนจะมีการแต่งตั้งรัฐบาล “พลเรือน” ชุดใหม่ คสช. ได้ยกเลิกคำสั่งที่มีขอบหลายฉบับ รวมทั้งคำสั่งให้ศาลทหารเป็นผู้พิจารณาคดีต่อพลเรือนในข้อหายุบปลุกปั่น อย่างไรก็ตาม ภายใต้อำนาจของรัฐบาลพลเรือน นอกจากจะมีการสืบทบทวนอำนาจผู้นำประเทศแล้ว ยังคงมีการใช้โครงสร้างของระบอบทหาร และกฎหมายเผด็จการเพื่อเล่นงานผู้วิจารณ์รัฐบาล จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลประยุทธ์ “ใหม่” แทบไม่ได้ทำอะไรเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่า ให้ความสำคัญมากขึ้นกับข้อกังวลด้านสิทธิมนุษยชน มากกว่าตอนเป็นรัฐบาลประยุทธ์ “เก่า” เลย

รัฐบาลใหม่ยังคงมีอำนาจและแสดงเจตจำนงอย่างชัดเจน ที่จะจับกุมบุคคลโดยพลการ และดำเนินคดีที่มีแรงจูงใจทางการเมืองกับบุคคลที่ถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามต่อรัฐบาล เนื่องจากการแสดงความเห็นต่อสาธารณะของพวกเขา หรือเนื่องจากการวิจารณ์อย่างสงบต่อผู้มีอำนาจ เพื่อเปลี่ยนแปลงแนวทางที่เกิดขึ้น และเริ่มต้นฟื้นฟูชื่อเสียงของประเทศไทยในฐานะที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เคารพสิทธิ รัฐบาลควรยุติการใช้กฎหมายอาญาเพื่อควบคุมการแสดงความคิดเห็นและการชุมนุมอย่างสงบ ให้ยกเลิกประกาศและคำสั่งของรัฐบาลทหารทั้งหมด ซึ่งควบคุมจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐาน และให้แก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาของกฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติของไทยให้สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ เพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงออก การสมาคม และการชุมนุม มิตรประเทศของไทยทั่วโลกไม่ควรผ่อนคลายนโยบายกดดันต่อรัฐบาล จนกว่าจะเกิดการปฏิรูปอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

สำหรับรัฐบาลไทย

- ยกเลิกคำสั่งใด ๆ ที่ออกโดยคสช. รวมทั้งคำสั่งของหัวหน้าคสช. ซึ่งควบคุมสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก หรือการชุมนุม
- ยกเลิกข้อบัญญัติใด ๆ ในคำสั่งหัวหน้าคสช.ที่ 3/2558 ซึ่งให้อำนาจทหารในการตรวจค้น จับกุม สอบปากคำ และควบคุมตัวบุคคลได้ไม่เกินเจ็ดวัน
- ดำเนินการตามขั้นตอน เพื่อให้มีการเยียวยาอย่างเหมาะสมต่อพลเรือน ซึ่งต้องเข้ารับการพิจารณาในศาลทหารและต่อมาศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว พลเรือนที่ถูกศาลทหารตัดสินว่ามีความผิด ควรสามารถอุทธรณ์คำสั่งศาลต่อศาลอุทธรณ์ของพลเรือนได้
- ให้ถอนคำประกาศแถลงพันธกรณีต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR) ซึ่งได้ให้ไว้เมื่อเดือนกรกฎาคม 2557 เกี่ยวกับข้อห้ามไม่ให้มีการกระทำความเสียหายและภาพและตีพิมพ์เผยแพร่ข้อมูล (ข้อ 19) และข้อห้ามต่อการชุมนุมทางการเมือง (ข้อ 21)
- แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงออก การสมาคมและการชุมนุมอย่างสงบ
- จัดทำแผนและกรอบเวลาที่ชัดเจน เพื่อยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายด้านล่าง สำหรับกระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ให้มีการปรึกษาหารืออย่างเต็มที่และโปร่งใสกับภาคประชาสังคมของไทยและผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติ ว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองเสรีภาพด้านความเห็นและการแสดงออก โดยให้เวลามากพอเพื่อการพิจารณาและการปรึกษาหารือกับสาธารณะ
- ดำเนินการตามข้อเสนอแนะว่าด้วยสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก การสมาคมและการชุมนุมอย่างสงบ รวมทั้งสิทธิขั้นพื้นฐานอื่น ๆ ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะจากรัฐภาคีสหประชาชาติซึ่งให้ไว้กับประเทศไทย ระหว่างการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนภายใต้กระบวนการ UPR ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2559 โดยในบรรดาข้อเสนอแนะที่รับรองโดยประเทศไทยระหว่างกระบวนการนี้ ประกอบด้วยข้อเสนอแนะให้ไทย (1) เคารพอย่างเต็มที่ต่อเสรีภาพสื่อ และเสรีภาพในการแสดงออกอย่างสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ และ (2) ให้แก้ไขกฎหมายระดับประเทศเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออกให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ
- แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักการระหว่างประเทศว่าด้วยสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (หลักการปารีส)

เพื่อให้หน่วยงานสามารถทำหน้าที่อย่างจริงจังเพื่อส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิ รวมทั้งการป้องกันไม่ให้เกิดการปฏิบัติมิชอบในรูปแบบต่าง ๆ ดังที่ปรากฏในรายงานนี้

- ขอความช่วยเหลือทางวิชาการจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชน เกี่ยวกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และประกันให้การแก้ไขกฎหมายสอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าว

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 116: ข้อหาขโมยปลุกปั่น

- ขกเลิกเนื้อหาทั้งหมดในมาตรา 116

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์

- แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 14(1) ให้จำกัดการบังคับใช้เฉพาะการนำเข้าข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ถูกปลอมแปลง กรณีที่เป็นการนำเข้าข้อมูลเท็จ และมีเจตนาหรือเป็นการกระทำที่มีเป้าประสงค์ที่จะเสนอข้อมูลเท็จราวกับเป็นข้อมูลจริง
- แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 14(2) เพื่อ:
  - กำหนดให้ “ข้อมูลเท็จ” ต้องเป็นข้อมูลและเป็นการนำเข้าข้อมูล โดยมีเจตนาอันไม่สุจริต และ
  - จำกัดการบังคับใช้เฉพาะกรณีที่ข้อมูลอันเป็นเท็จนั้น ส่งผลกระทบอย่างจริงจังต่อความมั่นคงในราชอาณาจักร หรือความสงบเรียบร้อยของสาธารณะ
- ขกเลิกมาตรา 14(3) ซึ่งเอาผิดกับการนำเข้าข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ “อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย”
- ขกเลิกมาตรา 14(5) ซึ่งเอาผิดทางอาญากับการแชร์หรือการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา 14(1), (2), (3) หรือ (4)
- ขกเลิกมาตรา 15 และกำหนดอย่างชัดเจนว่า ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตหรือหน่วยงานอื่นซึ่งให้บริการรับฝากข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตของบุคคลที่สาม จะไม่ถูกปฏิบัติเหมือนเป็นผู้ตีพิมพ์เผยแพร่ข้อมูลเหล่านั้น ความรับผิดชอบของคนกลางควรจำกัดเฉพาะกรณีที่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่เกิดจากการพิจารณาของศาลที่ไม่ลำเอียงและมีอำนาจในการพิจารณา กรณีที่ศาลสั่งให้ลบเนื้อหาเท่าที่จำเป็นและได้สัดส่วน เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายอันชอบธรรมของรัฐบาล เช่น เพื่อประโยชน์ต่อความมั่นคงในราชอาณาจักร หรือความสงบเรียบร้อยของสาธารณะ (เช่น กรณีที่เป็นภาพที่เกี่ยวข้องกับการเอาเปรียบทางเพศของเด็ก หรือเป็นการช่วยุ้ให้เกิดความรุนแรง”
- ขกเลิกมาตรา 16 เพื่อจำกัดความผิดฐานหมิ่นประมาททางอาญา อันเนื่องมาจากการใช้ภาพถ่ายหรือภาพอื่น ๆ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 ถึง 333: หมิ่นประมาททางอาญา

- ยกเลิกมาตรา 326 ถึง 333 ของประมวลกฎหมายอาญา เพื่อกำจัดความผิดฐานหมิ่นประมาททางอาญา ความผิดฐานหมิ่นประมาทควรเป็นความผิดทางแพ่งเท่านั้น ทั้งนี้ตามข้อเสนอแนะของผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองเสรีภาพด้านความเห็นและการแสดงออก
  - บุคคลสาธารณะควรเป็นผู้พิสูจน์ว่าจำเลยรู้อยู่แก่ใจว่าข้อมูลที่เผยแพร่เป็นเท็จ
  - คำสินไหมทดแทนควรได้สัดส่วนอย่างแท้จริงกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง และกฎหมายควรสนับสนุนการใช้การเยียวยาอันนอกเหนือจากการจ่ายค่าชดเชย อย่างเช่น การขอโทษ การแก้ไขข้อมูล และการชี้แจง

มาตรา 112 ของประมวลกฎหมายอาญา: หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ

- แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 112 เพื่อห้ามไม่ให้เอกชนสามารถแจ้งความดำเนินคดีในข้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ เนื่องจากไม่ได้เป็นผู้เสียหาย การทำเช่นนี้ย่อมช่วยป้องกันไม่ให้มีการใช้กฎหมายเพื่อเป้าประสงค์ทางการเมือง
- ยกเลิกบทลงโทษขั้นต่ำและลดบทลงโทษขั้นสูงเนื่องจากการฝ่าฝืนกฎหมาย
- กำหนดอย่างชัดเจนว่า ผู้ที่ถูกดำเนินคดีในข้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพมีสิทธิได้รับการประกันตัว
- ให้ทบทวนคดีที่บุคคลถูกศาลตัดสินจำคุกในข้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพทั้งหมด ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อหาทางลดโทษที่รุนแรงจนสุดโต่ง

ละเมิดอำนาจศาล

- แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 31 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อกำจัดอำนาจศาลที่สามารถลงโทษบุคคลเนื่องจากการลงโทษเนื่องจากการดูหมิ่นควรจำกัดเฉพาะการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของศาล “ประพฤติน่าไม่เรียบร้อย” ในบริเวณศาล
- แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 198 ของประมวลกฎหมายอาญา เพื่อกำจัดความผิดฐาน “ดูหมิ่นศาล”
- แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 38 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อระงับอำนาจศาลในการลงโทษบุคคลที่ทำการวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดี ในลักษณะที่เป็น “การกระทำโดยไม่สุจริต” หรือใช้ถ้อยคำหรือมีความหมาย “หยาบคาย เสียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย”

คำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558

- ให้ถอนการแจ้งข้อหาทั้งหมดที่มีอยู่เนื่องจากการฝ่าฝืนข้อ 12 ของคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558

พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ

- ยกเลิกมาตรา 7 และ 8 ของกฎหมาย เพื่อจัดการควบคุมแบบเหวี่ยงแห และห้ามการชุมนุมในบางสถานที่
- แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 10 ของกฎหมาย โดยกำหนดให้ต้องแจ้งล่วงหน้าก่อนการชุมนุม
เมื่อเป็นการชุมนุมของบุคคลกว่า 50 คนขึ้นไป หรือกรณีที่จะมีการเดินขบวนของคนกว่า 10 คนขึ้นไป
โดยเป็นประสงคฺ์ของข้อกำหนดให้ต้องแจ้งล่วงหน้า
เป็นไปเพื่อช่วยให้ทางการสามารถอำนวยความสะดวกให้กับการชุมนุมนั้น
โดยไม่ให้ถือเป็นขั้นตอนเพื่อขออนุญาตก่อนการชุมนุม
- แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 10 ของกฎหมาย เพื่อยกเลิกข้อกำหนดให้ต้องแจ้งล่วงหน้า
รวมทั้งการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการชุมนุม
- แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบที่ออกมาตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อยกเลิกข้อกำหนดต้องแจ้งล่วงหน้า
รวมทั้งการแจ้งเป้าประสงค์และรายละเอียดของการชุมนุม
- แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 12 ของกฎหมายนี้ เพื่อกำหนดข้อยกเว้นอย่างชัดเจนไม่ให้ต้องแจ้งล่วงหน้าเป็นเวลา 24 ชั่วโมง กรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ และทำให้ไม่จำเป็นต้องมีการ “ขอขมาย”
เส้นตายการแจ้งล่วงหน้าก่อนการชุมนุม
- แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 16(1) เพื่อยกเลิกข้อกำหนด
ซึ่งห้ามผู้ชุมนุมก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือ ทำให้ผู้อื่นได้รับ
“ความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามเหตุอันควร”
- ยกเลิกมาตรา 14 ของกฎหมาย ซึ่งกำหนดว่าการชุมนุมใดที่ไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดต่าง ๆ ของกฎหมาย
ให้ถือเป็น “การชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย”
- ยกเลิกมาตรา 27 ถึง 33 ของกฎหมาย เพื่อกำจัดบทลงโทษทางอาญาต่อผู้จัดหรือผู้เข้าร่วมการชุมนุมอย่างสงบ

สำหรับสำนักงานอัยการสูงสุด

- ยกเลิกการสอบสวนและข้อหาที่มีอยู่ต่อบุคคลที่ถูกดำเนินคดีเพียงเพราะใช้สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก
การสมาคมและการชุมนุมอย่างสงบ
- ประกันว่าพนักงานอัยการจะเคารพและคุ้มครองศักดิ์ศรีของมนุษย์ และปกป้องสิทธิมนุษยชน
และไม่เริ่มการสอบสวนหรือสั่งฟ้อง เมื่อการสอบสวนอย่างไม่ลำเอียงพบว่าเป็นข้อหาที่ปราศจากมูลความจริง
ทั้งนี้สอดคล้องตามแนวปฏิบัติแห่งสหประชาชาติว่าด้วยบทบาทของพนักงานอัยการ

สำหรับผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

- สั่งการให้หน่วยงานตำรวจทุกแห่งสนับสนุน ไม่ใช่ขัดขวาง การชุมนุมอย่างสงบ และให้คุ้มครองอย่างเหมาะสมเพื่อความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมการชุมนุม บุคคลและกลุ่มซึ่งจัดการชุมนุมหรือการประท้วง
ไม่ควรถูกขัดขวางไม่ให้จัดการชุมนุมห่างไกลจากสายตาหรือการได้ยินของกลุ่มเป้าหมายของตน
- แจ้งให้หน่วยงานตำรวจทุกแห่งทราบว่า การแจ้งว่าจะมีการชุมนุมไม่ใช่ขั้นตอนการขออนุญาต และตำรวจไม่สามารถ “ปฏิเสธ” การอนุญาต และดำเนินคดีกับผู้เข้าร่วมฐานที่ชุมนุมอย่างผิดกฎหมายได้
- ให้การอบรมกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้กำลัง รวมทั้งหลักการว่าด้วยความถูกต้องตามกฎหมาย ความชอบธรรม ความจำเป็น และความได้สัดส่วน

สำหรับรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ

- ให้ส่งจดหมายเชิญแบบเปิดไปยังกลไกพิเศษแห่งสหประชาชาติทุกหน่วยงาน และให้ตอบรับโดยไม่ชักช้าต่อคำขอเข้าเยี่ยมประเทศจากผู้รายงานพิเศษ คณะทำงานและผู้ชำนาญการอิสระ
- ให้ส่งจดหมายเชิญอย่างเป็นทางการทันที
ไปยังผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองเสรีภาพด้านความเห็นและการแสดงออก และผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบและการสมาคม
- สนับสนุนความร่วมมือระดับสูง และการเข้าเยี่ยมประเทศ
ของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ
เพื่อร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมการเคารพสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก การสมาคมและการชุมนุม และการขอรับความช่วยเหลือทางวิชาการอื่น ๆ ที่จำเป็น
เพื่อช่วยให้กฎหมายและนโยบายของไทยสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ
- ดำเนินการตามข้อเสนอแนะว่าด้วยสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก การสมาคมและการชุมนุมอย่างสงบ รวมทั้งสิทธิขั้นพื้นฐานอื่น ๆ
ตามที่รัฐภาคีสหประชาชาติเสนอต่อประเทศไทยในระหว่างการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนภายใต้กระบวนการ UPR ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติในเดือนพฤศจิกายน 2558

สำหรับรัฐบาลของประเทศที่เกี่ยวข้อง

- กระตุ้นประเทศไทย ทั้งโดยเปิดเผยและโดยส่วนตัว ให้คุ้มครองสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุม รวมทั้งการปฏิรูปตามข้อเสนอแนะข้างต้น

- กระตุ้นประเทศไทย ทั้งโดยเปิดเผยและโดยส่วนตัว
ให้ปฏิบัติตามพันธสัญญาซึ่งให้ไว้ในการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนภายใต้กระบวนการ UPR ที่ผ่านมา โดยในบรรดาข้อเสนอแนะที่รับรองโดยประเทศไทยระหว่างกระบวนการนี้ ประกอบด้วยข้อเสนอแนะให้ไทย (1) เคารพอย่างเต็มที่ต่อเสรีภาพสื่อ และเสรีภาพในการแสดงออกอย่างสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ และ (2) ให้แก้ไขกฎหมายระดับประเทศเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออกให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ
- แสดงข้อกังวลเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพในการชุมนุม ตามรายละเอียดในรายงานนี้ ระหว่างที่มีการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนภายใต้กระบวนการ UPR ซึ่งจะมีขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2564
- เสนอความช่วยเหลือในการอบรมผู้พิพากษาทุกระดับ
ให้เข้าใจกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุม และแง่มุมทางเทคนิคในการพิจารณาคดีเหล่านี้ โดยใช้ประโยชน์จากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ในอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดีย
- ให้ความช่วยเหลือกับกลุ่มสิทธิมนุษยชน และองค์กรภาคประชาสังคมอื่น ๆ ในประเทศไทย ซึ่งทำงานในประเด็นเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพสื่อ